

Možná bych společného jmenovatele našel: Je to vztah k hlavním hrdinům. V zásadě láskyplný vztah porozumění pro jejich slabosti i silné stránky, pro jejich pochybnosti, hledání smyslu... V tom se můj hrdina příběhu z daleké budoucnosti nijak neliší od hrdiny románu ze současnosti.

Píšeš rukou. Není to v digitální době trochu nepraktická záliba?

Může se to tak zdát. Pro mne je to však nejen jediné možné, ale dokonce praktické. Píšu drobným nečitelným písmem, věty mi plynou z hlavy přes srdce do ruky. Když něco potřebuji škrtnout nebo přepsat, mohu to udělat jedním tahem. A vše mám pak krásně na očích. Nevytáhne mne to z proudu inspirace. Zatímco v počítači bych klikal někým zpátky, mazal a přepisoval. Náméně významná druhá fáze pak spočívá v přepsání (spíš však luštění) psaného záznamu. Musí následovat dost brzy, jinak už to po sobě fakt nepřečtu. A protože mi to jde pomalu, dál text ladím, doplňuji, uhlazuji... A dostávám příběh ještě víc pod kůži, takže pak mohu plynule navázat dalším psaním. Když potom přepsaný text vytisknu, čtu jej znovu z úplně nové perspektivy. Pak už převážně škrťám, nechávám odpadnout všechno nadbytečné.

Radim Kopáč

/ RECENZE /

Narušení děje

Emma Kausc

Host, Brno 2024, 288 stran

Před osmi lety vydala pseudonymní Emma Kausc sbírku básní (*Cykly*), loni pak první prózu. Jmenuje se *Narušení děje*. To zní slibně, nosně. A slibná je hned první kapitola románového textu. Chlápek noruje pod vlastním domem. Buduje labyrint, trochu doupě podle vzoru Franze Kafky. Čím víc práce, tím větší riziko; čím víc života na té odlehle straně skutečnosti tráví, tím je tma kolem něj hustší. Pak střih: na scéně jsou dcera s matkou, přetahují se o moc i emoci, vyřikávají si život i smrt. Pak další střih: na scéně milenecká dvojka, mají se k sobě jako duše k tělu, jenže pak se jedna komponenta – ta „narušená“, jak se píše v názvu knihy – z příběhu cíleně odpojí a zmizí za obrazy, vzpomínkou, zoufalstvím. Pak znovu střih: filmová herečka řeší s glaciologem a dalšími klimatickou bídu, píšou různými hlasy rekviem za mizející ledovce na Islandu. Pak ještě jeden střih...

Kompozičně má próza Emmy Kausc blízko k Milanu Kunderovi; je to racionální rozvrh, předem daný koncept, spíš intelektuální skládáčka. Člověk tady nemá příběh, je sám příběhem, vyprávěním; je trochu zajatcem, lout-

kou, kterou si autorka vodí, jak libo. Funguje tady zrcadlení, prolinání, repetice, paralelně se odvíjející příběhové linky, které na sebe pomrkávají, posilují se i oslabují. Fatalismus se střídá s galaktickým mysticismem, měřítka se mění jako na orloji. Stylem i jazykem je to ale dost průměrná, skoro odbyta práce plná automatismů, stereotypu, nejrůznějších frazeologických tiků typu „dává to smysl“. Zadní strana obálky anoncuje rovnou „originální vyprávěčku“. Původní v čem? V autorském vidění, tvůrčí senzibilitě, jazykové kreativě? To už je mimo úplně. Stačí postavit vedle téhle prvotiny skutečné originály z posledních dekád, jako Kratochvila, Ajvaze, Ouředníka, Topola – anebo Hodrovou, Bellovou, Kábrtovou, Hůlovou.

Kausc ve svém vyprávění sází na aktualitu. V obsahu i formě. Motivy vyzobává z globálu, od stejnopohlavní lásky přes destrukci životního prostředí po dostředivost, posedlost vlastním pomláceným nebo rovnou rozmláceným já. Kolázuje, slepuje fragmenty, téká a mudruje, míchá časy i prostory, pátrá po tom, kde vlastně v tomhle světě koření – a jak jsou ty kořeny pevné, jak jsou hluboko, jak jsou schopné nasávat živiny. „Trauma vezme člověku jistotu, že je hlavním hrdinou svého příběhu.“ Je úplně fuk, jestli jde o prózu autofikčního typu, kde si to přes napsané postavy vyřikává autorka hlavně sama se sebou. Důležité je, co a jak si vyřikává. Autorka možná napsala knihu, která jí pomohla srovnat si hlavu i srdce. Podobně jako Marek Torčík v románu *Rozložíš paměť* (2023). Zapsala své hledání a nalézání, svou lásku i nelásku v proudu času. Literatury tady ale čtenář moc nevidí. Nanejvýš sem tam obraz, myšlenku, větu. Ovšem Emma Kausc je ročník 1998. Takže „možnosti tu jsou“...

Radim Kopáč

